

9. Sınıf Tarih Urartular ve Roma Uygarlığı Konu Anlatımı

URARTULAR (MÖ 900-MÖ 600). Urartular Van civarında Hurriler tarafından kurulmuştur.

Frigyalılar (MÖ 800-MÖ 676). Ege göçleri sırasında Anadolu'ya gelerek M.Ö. 800 yıllarında Gordion(Polatlı) merkezli bir devlet kurdular. Temel geçim kaynakları tarımdır. Bundan dolayı tarımı korumak için ağır cezalar uygulamışlardır. Kibebe adlı bereket tanrıçaları ünlüdür. Tapates adlı halılarıyla ünlüdürler. Fabl sanatının, fibula adlı çengelli iğnenin mucididirler.

Lidyalılar (MÖ 687-MÖ 546). M.Ö. 1200'lerde Anadolu'ya gelerek, Gediz ve Küçük Menderes vadileri arasında kalan bölgede Kral Giges tarafından Sard (Salihli) merkezli bir devlet kurmuşlardır. Paranın mucididirler (M.Ö.700). İyonyalılar ile denizcilik alanında rekabet edemediklerinden kara koloniciliğinde ilerlediler. Orduları paralı olduğundan ve vatan sevgisinden yoksun olduklarından kolayca yıkılmışlardır.

ESKİ YUNAN UYGARLIĞI

Atina, Sparta gibi şehir devletleri şeklinde örgütlenmişlerdir. Perslere karşı mücadele etmişlerdir.

Atina ile Sparta arasında Peleponnes Savaşları'ndan Sparta üstün çıkmıştır.

Yunan hukuk kuralları Dragon, Solon ve Klistenes'in hazırladıkları kanunlarla gelişme göstermiştir.

Dragon: Soyluların keyfi yönetimini orta sınıfın lehine düzenledi

Solon: Kölelik ve doğuştan gelen soyluluk kaldırıldı

Kleistenes: Sınıf farklılığı ortadan kaldırılarak demokrasi anlayışının gelişimi sağlandı.

İskender İmparatorluğu. M.Ö. 337'de tahta geçen İskender, önce Yunanistan'daki bütün şehir devletlerini, sonra da Anadolu, İran, Irak, Suriye ve Mısır'da Perslere ait tüm toprakları kendine bağlamayı başardı. Büyük İskender'in Asya seferinin sonucunda Hellenizm Uygarlığı doğmuştur.

Helen Medeniyeti. *Makedonyalı İskender'in İyon şehir devletlerini Pers istilasından kurtarmak için M.Ö.334 yılında yaptığı Doğu (Asya) seferi sonucunda kuruldu. Anadolu, İran, Mezopotamya ve Mısır'ı ele geçirdi. Doğu-Batı kültürünün kaynaşmasından sentez bir medeniyet olan "Hellenizm" doğmuştur. Hellenizm medeniyetinin doğmasında Yunan, Anadolu, İran, Mezopotamya, Mısır ve Hint medeniyetlerinin etkisi olmuştur. Doğu-Batı ticareti ve kültürel etkileşim artmıştır. Önemli şehirler kurulmuştur (İskenderiye, İskenderun) Hellenizm Roma ve İslam medeniyetini etkilemiştir. Büyük İskender'in (M.Ö.323) ölümünden sonra kazanılan topraklarda bağımsız devletler kurulmuştur:

-Mısır'da Ptolemeler Krallığı (MÖ 321-30)

-Trakya ve Batı Anadolu'dan Hindistan'a kadar Selevkoslar Krallığı (321-64)

-Makedonya'da-Antigonitler Krallığı (MÖ 279-16)

Selevkos'un ölümü üzerine Anadolu'da yerel krallıklar kuruldu: Bitinya Krallığı, Kuzey Batı Anadolu Pontus Krallığı, Karadeniz'in güney kıyıları, Kapadokya Krallığı, Orta Anadolu, Bergama Krallığı, Bergama merkez olmak üzere Millet ve Efes, Bergama ve Bitinya Krallıkları – Yunan uygarlığının Pontus Devleti – Doğu uygarlığının temsilcisi oldu.

Bergama bu dönemde önemli bir kültür merkezi oldu (Zeus Tapınağı, Asklepedio Sağlık Merkezi, 200 bin ciltlik kütüphane kuruldu). Bergama'nın kendi adıyla anılan parşömen kâğıdı icat edilerek ihraç

edildi. İskender İmparatorluğu zamanında İskenderiye, Rodos, Bergama, Efes, Antakya gibi şehirler ticaret şehirleri oldular. Bu dönemde bilimsel alanda gelişmeler oldu:

- İskenderiye'de Bilimler Akademisi kuruldu.
- Dünyanın çevresi doğru hesaplandı.
- Arşimet; Dünya'nın kendi ekseni ve Güneş'in çevresinde dolaştığını ileri sürdü.
- Tıpta ileri gidildi. Kalp, kan ve damar arasındaki ilişki tespit edildi.
- İskenderiyeli coğrafyacı Eratostanes Dünyanın çevresini hesapladı.
- Batlamyus Coğrafya Kılavuzu adlı eseriyle İslam coğrafyacılarını etkiledi.
- Helenistik uygarlık İslam uygarlığını etkilemiştir.

ROMA UYGARLIĞI

MÖ 735-MS 1453 yılları arasında yaşamış İlk Çağ'ın en güçlü, en büyük imparatorluğu ve medeniyetidir. Roma İmparatorluğu'nun siyasal tarihinde; Krallık (MÖ 735-MÖ 510), Cumhuriyet (MÖ 510-MÖ 27) ve İmparatorluk(MÖ 27-MS 395) dönemleri yaşandı. Cumhuriyet Devri'nde Kartaca Savaşları ile Kuzey Afrika, İspanya, Yunanistan, Anadolu ve Mısır Roma topraklarına katıldı. Sezar'ın öldürülmesinden sonra İmparatorluk devri başladı (MÖ27)

İmparatorluk Devri'nde fetihler büyük ölçüde durdu, ama iç barış sağlanarak yollar yapıldı ve halka inildi. Merkezi yönetimin zayıflaması, eyaletlerin güçlenmesi, Hristiyanlığın yayılması, Kavimler Göçü'nün meydana getirdiği kargaşa, iç savaşlara katılan orduların sınırları ihmal etmesi gibi nedenlerden dolayı Roma İmparatorluğu, Doğu ve Batı olarak ikiye ayrıldı (395). Batı Roma 476'da, Doğu Roma ise 1453'te yıkılmıştır. Devlet Yönetimi. Kralı İhtiyarlar Meclisi teklif

eder. Halk meclisi (Kuria) da seçerdi. Kral senatoya yapacağı işleri danışırđı. Cumhuriyet döneminde senatonun seçtiği iki konsül ülkeyi yönetti.

Konsüller Senato'ya hesap verirlerdi. Bunalımlı dönemlerde altı aylık sürelerle diktatör denilen birisi ülkeyi yönetirdi.

Sosyal Sınıflar: Roma'da, patriciler, plebler, yanaşmalar ve köleler olmak üzere dört sosyal sınıf bulunuyordu. Patriciler, oy hakkı olan zengin toprak sahipleriydi. Plebler, küçük çiftçiler, zanaatkârlar, tüccarlar ve çobanlardan oluşurdu. Askere alınmaz ve oy kullanamazlardı. Yanaşmaların vatandaşlık hakkı yoktu. Kölelerin hiçbir hakları yoktu. At yarışları için hipodromlar yapıldı.

Roma Eserleri:

İstanbul Bozdoğan Su Kemerı, Çemberlitaş

Ankara Elmadağ Su Yolu, Ogüst Mabedi ve Roma Hamamı

Antalya Aspendos Tiyatrosu

Hukuk. On iki Levha Kanunları: Patrici ve Pleb mücadelesi sonucunda plebler de bu kanunlar ile patricilerle aynı haklara sahip olmuşlardır. Bu hukuk kuralları bazı değişikliklerle günümüz Batı dünyasında uygulanan hukuk kurallarının temeli haline gelmiştir.

Din. Hristiyanlık 313 Yılında serbest bırakıldı. 330 yılında İstanbul Roma İmparatorluğunun başkenti oldu ve Hristiyanlık da resmi din oldu. 451 yılında Ortodoksluk mezhebi ortaya çıktı. Romalılar ticareti geliştirmek amacıyla Anadolu'da yeni yollar yapmışlar ve ihtiyaç duydukları ürünleri Anadolu'dan götürmüşlerdir. Romalılar; Fenikeliler, İyonyalıların ve Yunanlıların geliştirdiği alfabeye son şeklini kazandırmışlar ve "Latin alfabesi"ni oluşturmuşlardır. Mısır'dan

aldıkları Güneş yılı esaslı takvimi, Sezar daha sonra da Papa XIII. Gregor dönemlerindeki düzenlemelerle bugün kullandığımız şekle getirmişlerdir. Bizans İmparatorluğu. Roma İmparatorluğu'nun ikiye ayrılması ile 395'te kuruldu. Başkenti İstanbul'dur. Anadolu, Suriye ve Mısır'a kadar olan yerleri hâkimiyeti altında bulundurdu. Justinyen Dönemi(518-610) Bizans'ın en güçlü olduğu dönemdir. Bizans Hristiyanlığın Ortodoks mezhebini benimsemiştir. Bizans İmparatorluğu'nda kilise imparatora bağlıydı ve Ortodoksların dini lideri patrik imparator tarafından atanıyordu. Bizans döneminden günümüze kalan önemli eserler: Ayasofya, Hora Kilisesi, Yerebatan Sarnıcı, Aya İrini Kilisesi, Binbirdirek Sarnıcı, İstanbul surları ve su kemerleri.